

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра обліку та аудиту

ПИЛИПЧУК ІРИНА ВІКТОРІВНА

Реферат

кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ ОПОДАТКУВАННЯ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(освітня програма «Облік і оподаткування»)

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент
Бірченко Наталія Олександрівна

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими підприємствами, організаціями, які поставляють матеріальні цінності, включаючи виробничі запаси, обладнання, інші активи, надають послуги, виконують роботи, необхідні для забезпечення звичайної діяльності підприємства. У результаті виникає поточна кредиторська заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками. Даний вид зобов'язань є тимчасово вільними обіговими коштами та здійснює суттєвий вплив на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання. Тому їх розмір потрібно ретельно контролювати. Причиною виникнення значної кредиторської заборгованості часто стає недосконалість розрахунків з постачальниками та підрядниками, недбалість працівників, шахрайство та зловживання службовими повноваженнями. Як наслідок – порушення фінансової й розрахункової дисциплін. Тому правильне, ефективне та своєчасне ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, достовірне відображення облікової та аналітичної інформації набуває великого значення, що свідчить про необхідність їх вдосконалення.

Огляд літературних джерел. Проблемам організації, контролю та оптимізації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, а також їх правдивого відображення у фінансовій звітності приділено значну увагу. Серед вітчизняних вчених проблемні аспекти стосовно обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками досліджували Л.М. Братчук, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, Г.В. Власюк, С.Ф. Голов, О.Є. Гудзь, В.М. Добровський, М.Ф. Огійчук, О.М. Петрук, Л.К. Сук, П.Я. Хомин, Е.Ф. Югас та інші.

Дослідження проблематики обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками знаходить своє відображення і в працях зарубіжних вчених, таких як Л.А. Бернстайн, М.Ф. Ван Бред, Е.С. Хендріксен та інших. В них розглянуто наукові підходи до регулювання, підтримання оптимальної частки поточних зобов'язань за товари, роботи, послуги у фінансовій звітності, обґрунтовано їх вплив на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Проте низка питань щодо обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками у вітчизняних підприємствах недостатньо досліджені й залишаються невирішеними, а їхня організація, оцінка та методика обліку потребують удосконалення.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємств відповідно до сучасних умов господарювання.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі завдання:

- дослідити сутність, значення, форми розрахунків з постачальниками і підрядниками;

- охарактеризувати оцінку та визнання зобов'язань з постачальниками і підрядниками;
- проаналізувати основні показники діяльності ПрАТ «XXX»;
- дослідити особливості ведення бухгалтерського обліку та аудиту розрахункових операцій на ПрАТ «XXX»;
- дослідити організацію первинного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками;
- розглянути організацію синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками;
- визначити завдання, джерела та організацію аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками
- визначити методику аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- дослідити актуальні питання обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками;
- встановити основні аспекти оптимізації оподаткування підприємств;
- розробити шляхи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Об'єктом дослідження є господарські операції з обліку розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань організації та методики бухгалтерського обліку і здійснення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками вітчизняних підприємств.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання. Для розкриття сутності та змісту категорій застосовувались методи теоретичного узагальнення – аналіз і синтез, індукція і дедукція, системний підхід, порівняння, аналогія, абстрагування. Метод причинно-наслідкового зв'язку, абстрактно-логічний та метод групування використовувалися для виділення об'єктів і елементів договірної політики, облікової політики, удосконалення порядку розрахунку, обліку, оподаткування та відшкодування збитків в процесі придбання майна; історичний і логічний методи - при дослідженні теоретичних аспектів категорій та виявлення факторів, що впливають на механізм придбання майна.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-законодавчі акти України, літературні джерела, первинні документи, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова та статистична звітність ПрАТ «XXX».

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна (бакалаврська) робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення поставленого завдання.

Публікації За результатами дослідження опубліковано 2 наукові праці загальним обсягом 0,3 д. а.

Структура та обсяг кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку літератури та додатків. Вона виконана на 103 сторінках комп'ютерного тексту,

містить 13 таблиць та 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 82 найменування.

ВИСНОВКИ

Розрахунки з постачальниками та підрядниками займають вагоме місце в системі розрахункових операцій, а також є найважливішою складовою бухгалтерської діяльності, оскільки вони впливають на формування основної частини грошових надходжень підприємств. Криза платежів, яка є наслідком низького рівня договірної, розрахунково – платіжної, касової дисципліни ще раз переконує, що питання удосконалення системи взаємовідносин і організації обліку розрахунків між підприємствами є актуальним.

Об'єктом дослідження обрано облікове відображення розрахунків з постачальниками та підрядниками у діяльності на ПрАТ «ХХХ».

На підставі дослідження динаміки показників розмірів ПрАТ «ХХХ», встановлено, що валова продукція в постійних цінах в 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 2,1 % і склала 53816,2 тис. грн, товарна продукція за аналогічний період – зменшилася на 19,2 % і склала 119246,0 тис. грн. Площа сільськогосподарських угідь за 2017-2019 роки зменшилася на 20,3 % і склала 4790,3 га.

Середньооблікова чисельність працівників в 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 23,7 % і склала 158 чол., середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 11,6 % і становила 79839,5 тис. грн, середньорічна вартість оборотних активів збільшилася на 40,6 % і склала 180922,0 тис. грн.

Чистий прибуток ПрАТ «ХХХ» в 2017 році становив 77,0 тис. грн. В 2018 році підприємство отримало збиток в сумі 43976,0 тис. грн., в 2019 році збиток становив 45144,0 тис. грн. Рівень збитковості підприємства в 2019 році склав 6,2 %. Отже, підприємство має звужений тип відтворення.

За період 2017 – 2019 років структура товарної продукції ПрАТ «ХХХ» зазнала змін. В 2019 році спеціалізувалося на вирощуванні соняшника та зернових культур, питома вага яких в структурі товарної продукції склала відповідно 32,95 % та 26,25 %, а також на виробництві продукції борошномельно-круп'яної промисловості, питома вага якої в структурі товарної продукції склала 23,29 %.

У результаті дослідження показників ліквідності та платоспроможності підприємства встановлено, що ПрАТ «ХХХ» неліквідне та неплатоспроможне підприємство, так як всі показники не відповідають значенням, що рекомендуються. Підприємство не має достатньо оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань.

На підставі розрахунків показників ділової активності досліджено, що даний показник в ПрАТ «ХХХ» в 2019 році склав 0,43, що на 0,15 менше, ніж в 2017 році. Фондовіддача в 2019 р. складає 1,49, що на 0,14 менше в порівнянні з 2017 роком. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на 0,49 і склав 0,66. Відповідно, період одного обороту оборотних

активів збільшився на 232 дні і склав 545 днів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості в 2019 році склав 1,19, що в порівнянні з 2017 роком менше на 2,45. Відповідно, період погашення дебіторської заборгованості збільшився на 203 дні і склав 302 дні. Період погашення кредиторської заборгованості, в 2019 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 98 днів і склав 196 днів. Отже, можна зробити висновок, що ділова активність знижується.

В результаті дослідження показників рентабельності (збитковості) встановлено: в 2019 році ПрАТ «ХХХ» отримало збиток від реалізації продукції в розмірі -7903,0 тис. грн. При цьому рівень збитковості реалізованої продукції склав 6,6 %. Збитковість витрат на реалізацію продукції (збитковість підприємства) в 2019 році склала 6,2%; в 2017 році чистий прибуток ПрАТ «ХХХ» склав 77,0 тис. грн. В 2018 році підприємство отримало чистий збиток в розмірі 43976,0 тис. грн., в 2019 році збиток в розмірі 45144,0 тис. грн.; рівень збитковості реалізованої продукції за чистим збитком в склав 37,9 %. Загалом операційна діяльність підприємства в 2019 році мала збитковість 9,0 %, що 21,2 в.п. менше в порівнянні з 2017 роком.

Таким чином можна зробити висновок, що такі зміни на ПрАТ «ХХХ» свідчать про зниження ефективності діяльності підприємства.

При проведенні дослідження податкового навантаження на ПрАТ «ХХХ», встановлено, що податкове навантаження на підприємстві в 2019 році становило 8,58 %.

Організація обліку в ПрАТ «ХХХ» базується на загальних правилах та принципах бухгалтерського обліку, які закріплені законодавчо. Облікова політика ПрАТ «ХХХ» розроблена на основі Міжнародних стандартів фінансової звітності. Документальним відображенням формування облікової політики є Наказ про облікову політику (додаток В). Облікова політика надає можливість законного способу коригування фінансового результату і оподаткованого прибутку.

З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання записів у бухгалтерському обліку первинних документів складається графік документообігу. В ПрАТ «ХХХ» графік документообігу існує в усній формі.

В ході дослідження облікового процесу підприємства встановлено, що на підприємстві використовується автоматизована форма обліку на основі програми «1С: Бухгалтерія 7.7».

Первинні документи, що пройшли опрацювання, а також форми звітності в ПрАТ «ХХХ» обов'язково передаються до архіву.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно – матеріальні цінності, виконанні роботи і надані послуги на ПрАТ «ХХХ» ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». За кредитом рахунку відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, за дебетом – її погашення, списання тощо. Аналітичний облік ведеться у ПрАТ «ХХХ» за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа на сплату. Дослідження практики

обліку на підприємстві довело, що ПрАТ «ХХХ» ретельно дотримується вимог законодавства у веденні синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками.

На основі проведеного дослідження доречно запропонувати такі шляхи удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, які сприятимуть вдосконаленню методики обліку та контролю кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги та покращенню розрахункової дисципліни. А саме: ефективніше проводити аналіз складу кредиторської заборгованості за постачальниками, термінів утворення заборгованості або погашення термінів її погашення, що дозволить виявити прострочену заборгованість і вжити заходи щодо її стягнення; розширити систему авансових платежів, на високому рівні організувати роботу з договорами, здійснювати контроль за строками погашення боргів за графіком сплати.

Для полегшення ведення обліку кредиторської заборгованості за конкретними договорами, ввести в План рахунків додатковий позабалансовий рахунок 10 «Кредиторська заборгованість». І зазначити такі субрахунки:

- 101 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з вітчизняними постачальниками»;
- 103 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з вітчизняними постачальниками».

За допомогою цих субрахунків полегшується робота бухгалтерів і не потрібно аналізувати кожний договір та вибирати кредиторську заборгованість на 631 субрахунку. Ці позабалансові рахунки допомагають стежити за кредиторською заборгованістю, контролювати терміни її сплати, що дає змогу більш ефективно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками. Щодо заборгованості за надані послуги, то її доцільно акумулювати на субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», який є субрахунком рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Для вдосконалення ведення обліку з постачальниками та підрядниками пропонуємо ввести документ – «Реєстр документів до сплати», де вказані розрахунки постачальників та терміни їх сплати, кінцеве сальдо за кожним рахунком. Цей документ дає змогу контролювати кредиторську заборгованість за конкретним рахунком від постачальника та підрядника.

Для поглиблення інформативності управлінського обліку стану розрахунків із постачальниками чи підрядниками необхідно застосовувати аналітичну таблицю, де буде висвітлюватись заборгованість кожного постачальника за договорами, термінами погашення заборгованості за графіком та фактично. Така форма дає змогу визначити за кожною операцією, здійсненою з постачальниками і підрядниками, дотримання встановлених у договорах термінів постачання товарно – матеріальних цінностей (виконання робіт) і своєчасність розрахунків з ними.

Щодо напрямів оптимізації податкового тягаря на макрорівні в ПрАТ «ХХХ», доцільно застосування податкового планування, яке використовують як інструмент зниження податкового тягаря і воно повинно базуватися на існуючому податковому законодавстві і виключати незаконне ухилення від

сплати податків, а його правильне проведення допоможе одержати у розпорядження підприємства заощаджену від оподаткування частину прибутку, придатну для подальших інвестицій. Податкове плануванням це процес планування підприємством податкових платежів на майбутній період.

Для поліпшення аудиту у сфері розрахунків з постачальниками та підрядниками пропонуємо створення служби внутрішнього аудиту. Це дасть змогу: забезпечити ефективне функціонування, стійкість і максимальний розвиток ПрАТ «ХХХ» в умовах багатопланової конкуренції; зберегти й ефективно використовувати ресурси і потенціал підприємства; своєчасно виявити і мінімізувати комерційні, фінансові та інші ризики в управлінні; сформувати адекватну систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління, що дає змогу своєчасно адаптувати функціонування організації до трансформаційних змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Розроблено програму аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Для ефективності аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками пропонуємо здійснювати в три етапи. Першим етапом аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками має бути перевірка виконання договорів купівлі-продажу. Другим етапом аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, повинен бути аудит документального відображення надходження вантажів (робіт, послуг). Третім етапом є перевірка відображення в обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

При проведенні та організації аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками пропонуємо використовувати інформаційні технології. Це дасть змогу не лише скоротити час та витрати при проведенні аудиту, а й провести більш детальну перевірку і скласти якісний аудиторський звіт з рекомендаціями зі стратегії, за напрямками і засобами поліпшення фінансово – господарського становища підприємства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Пилипчук І.В., Рибка Л.П., Корсун І.Б. Сутність та значення облікової політики підприємства. *Вісник студентського наукового товариства навчально – наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства*: збірник наукових праць. Харків: ХНТУСГ, 2020, № 3. С. 116-119.

2. Пилипчук І.В., Лук'янов П.О. Організація документообігу на підприємстві та шляхи його удосконалення. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції*: матеріали II Всеукраїнської наук. – практ. інтернет – конф., присвяченої 90 – річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 15 травня 2020 року / редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]; Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка. – Х.: «Стильна типографія», 2020. С. 92-95.

АНОТАЦІЯ

Пилипчук І.В. Методичні та організаційні засади обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками в сучасних умовах оподаткування (за даними ПрАТ «ХХХ»). – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних, організаційних і методичних аспектів організації обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.

Розраховано показники організаційно-економічної характеристики та фінансового стану ПрАТ «ХХХ».

Розкрито сутність кредиторської заборгованості. Розглянуто економічні взаємовідносини та розрахункові операції з постачальниками і підрядниками, на підприємстві, що досліджується, виявлено проблемні питання щодо їх сутності. Охарактеризовано нормативно-правове регулювання та порядок узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками. Запропоновано нові підходи щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Ключові слова: постачальники, підрядники, кредиторська заборгованість, розрахунки, аудит, облік.

SUMMARY

Pylypchuk I.V. Methodical and organizational principles of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors in modern taxation (according to the data of PJSC «XXX»). – Manuscript.

Qualification work for the Bachelor's degree in specialty 071 «Accounting and taxation». – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2020.

Qualification work is devoted to the study of theoretical, organizational and methodological aspects of the organization of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors.

Indicators of organizational and economic characteristics and financial condition of PJSC «XXX».

The essence of accounts payable is revealed. Economic relations and settlement operations with suppliers and contractors are considered, at the enterprise under study, problematic issues concerning their essence are revealed. The normative-legal regulation and the order of generalization of the information on settlements with suppliers and contractors are characterized. New approaches to improve the accounting and audit of settlements with suppliers and contractors are proposed.

Keywords: suppliers, contractors, payables, calculations, audit, accounting.